

99) 21

המועצה הארצית של לשכות העבודה

תל-אביב, כ"א באדר א' תשי"א - 27.2.1951

מטינוגרמה ושומה
על ידי אריה כ"ץ

1854 P 10 1A
2529 0925

(לפניה: משה כיתן -)

חשר ג. מאירסון:

חברים! אני מצטערת שלא אוכל לשבת פה כל זמן המועצה,
מפני שאני מוכרחה לעלות מיד ירושלימה.

מועד כינוסה של מועצה זו מזדהה עם הזמן בו נערך הדיון
על התקציב לשנה הקרובה. את הצעותינו בקשר לזה כבר הגשנו והנמו כבר
כתהליך המו"מ עליהן עם משרד האוצר. הן גם תובאנה לוועדת הכספים הדנה
על התקציב הרגיל, בעיקר על חלקו של משרד העבודה בתקציב הפיתוח לקראת
שנת התקציב החדשה. ברצוני, איפוא, להביא לפניכם קוים אחדים מאלה בהם
נקטנו בעיבוד התקציב הזה וכן להציג לפניכם מה הן הבעיות העיקריות (לא
אעמוד על כל הבעיות) לקראת ~~שנת~~ ^{התקציב} / החדשה בשטח התעסוקה.

נדמה לי שיהיה זה נכון אם אגיד, שאם חשבנו בשעתו כי
בשנה שעברה טיפלו לשכות העבודה בעולים חדשים, אבל מעתה ישתנה הדבר,
חרי אני רוצה להגיד, שבשנה הקרובה עולים חדשים אלה יהיו כל כך חדשים
שלעומתם ~~החומר~~ ^{ייראה בעיניכם} / החומר האנושי שהיה בשיפולכם בשנה החולפת כותיק ביותר...
כי עובדה היא, שבשנתיים האחרונות היו העולים שהגיעו ללשכת עולים שהיו
כבר בארץ זמן מסויים, בכל אופן לא פחות מחדשים מספר. אמנם, הם היו
במחנות, אבל גם בהם הם נשמו כבר קצת את אוירת הארץ. הם נסעו בארץ
במקצת, באו במגע עם אנשים כאן, ראו ושמעו (לא תמיד, אמנם, שמעו דברים
טובים ולא תמיד בדרך נכונה) אבל היו כבר קצת בתוך הארץ. ברם, על-פי
מדיניות הקליטה, שכבר החלה בחדשים האחרונים ושכה תלך הסוכנות היהודית
בשנה הקרובה, ושלפי דעתי, היא גם מדיניות נכונה וטובה (ועל זה אין,
נדמה לי, חילוקי-דעות) הרי העולה שיגיע עכשיו ללשכת העבודה יגיע כמעט
ישר מהאניה. זה, נדמה לי, מחייב עוד יותר להכנה בכל השטחים לקראת
הדבר הזה: בהכנת תכניות עבודה, בהכנה מצד אנשי הלשכות לקבלת עולה

הגיון

כזה, ולהתאים לשם כך את המנגנון, את הסדרים וכל הכרוך בענין חלוקת עבודה ודאגה לתעסוקה.

אנו עומדים בפני בעיות קשות. משה חזכיר זאת דרך-אגב,

בדבר מתוך אספקט מצומצם של צרכי הלשכה, ואמר שאיננו מקבל, למשל,

שבנין בתים ללשכות העבודה איננו, בסולם העדיפויות, באחד המקומות

הראשונים, הוא דבר על השני. מאות אונות מלשי. אני חושבת, משה, שאתה מקטין את הכמות הצריכה לך.

אתה מדבר על עשרה מקומות בהם

צריך יהיה להקים בנינים ללשכות העבודה והנך מדבר רק על כמה מאות טובות

מלט. תעשה חשבון מדוייק ותגיע לכמות הרבה יותר גדולה. (מ. ביתן:

700 טון במשך שנה!) טוב. אבל לא נתוכח על זה. אילו הייתם אתם

המועצה לחלוקת המלט, הייתי מוכנה מיד להביח לפניכם על השולחן רשימה

ארובה למדי של זקוקים למלט, ותקבעו אתם את סולם העדיפויות: מרפאה או

לשכת-עבודה, בית-חולים או לשכת-עבודה, רצפות בצריפי-האלומיניום במעברות

או לשכות-עבודה. (א. בילצקי: אנו תחליט על הלשכה!) אין לי כל ספק,

ש לא תחליטו כך! כי אם אתה תבטח להחליט אם משפחת עולים צריכה לגור

בצריף של בד או בצריף של אלומיניום בלי רצפה, נוסף על כל הקשיים שיש

לנו להרגיל את האנשים החדשים לתנאים היגייניים מינימליים, (משה)

יכניסו אותי ואותך בצריף בלי רצפה, הרי אנו, עם כל המושגים שיש לנו

על תנאים היגייניים, לא נוכל לשמור שהצריף יהיה נקי) אז לא תחליט על

קמת בנין ללשכת העבודה במקום רצפה בצריפים אלה. ואם תעמוד שאלה של

מרפאה במקום בו אין מרפאה או לשכת עבודה - גם כן לא תחליט על בנין

ללשכה. ואני אביא לך עשרה דברים שלא תבכר עליהם את הבנין ללשכת העבודה.

אין פירושו של דבר, שבנין ללשכת עבודה אינו נחוץ. אבל

גם בית-חולים נחוץ! אילו היה לנו מצב כל כך נוח של אפשרות בחירה בין

דברים נחוצים ובלתי-נחוצים - כי אז היה זה פתרון אידיאלי. ברם, הקושי

הוא כזה שאנו מוכרחים לבחור בין הדברים הנחוצים ביותר, ומהם ליותר

על אחרים.

אבל רצייתי לדבר על זה, שהמחסור בחמרי בנין יש לו תוצאות

לא רק על כך שלא ייבנה אולי בית ללשכת העבודה באיזה מקום שהוא, אלא יש לו גם תוצאות ישירות בשטח התעסוקה. אנו יוזעים באיזו מידה ספג שוק הבנין כוחות-עבודה בשנתיים האחרונות, וכפני איזו בעיות חסורות אנו עומדים בזכות סכנה חסורה וריאלית זו של צמצום הענף במטדים כה גדולים.

מקור התעסוקה שלנו היה קשור קשר הדוק מאוד בחומרי בנין.

בדברנו לא על בנין בכלל בארץ, אלא על הבניה הממשלתית, שאנו עומדים בה: שיכון לעולים, עבודות ציבוריות - שאלה היו שני מקורות חשובים מאוד לתעסוקה - הרי על שניהם מרתפת הסכנה של מחסור בחומרי בנין.

אנו משהדלים, לכן, לעבור בעבודות שאנו מוציאים לפועל

לשיכון העולים, לשיטות בנין אחרות, כדי לנצל במידה מרובה יותר את אותם

החומרים שאפשר למצוא בארץ. אמנם, גם מלש יש לנו בארץ, אלא שאיננו יכולים

עדיין לייצרו בכמויות הדרושות. אבל זאת תהיה שעות אם נחשוב שבמלש בלבד

צטטר לבנות. ההשכון הוא לעל כל טובה של מלש בחוץ עוד טכום של 100 לירות

במטבע זר לקנית חומרים נוספים בחו"ל - חומרים הדרושים אל שונת המלש.

זה, בכלל, מצב טוב, כאשר ישנו המלש הנדרש. אבל אם הגענו לכך שגם את המלש

אנו מוכרחים להכניס מבחוץ, הרי תבינו בנקל מה זה 100 לירות במטבע זר על

כל שונת מלש.

זאת ~~היא~~ ועוד. עובדה היא, שהמצב כיום בעולם הוא

כזה, שגם כאשר ישנו כבר מטבע זר - הנך נתקל בקושי רב להשיג את החומרים

כבר במסך

הדרושים. באמריקה ~~היא~~ תקופה ממושכת למדי הפסיקו כל בנין ואין תנועת

בנין זולת זו הדרושה לצרכי המלחמה והקשורה בבטחון המדינה. אין שיכון

חדש מוקם שם עתה ואין בניה בתים ציבוריים, גם לא בנייני כנסיות וכו'. יש

הפסקה מוחלטת בבנין. והלא שאלת השיכון באמריקה חריפה למדי, גם בלי

האלמנט של עליה, כמו שזה אצלנו. כל זה מוסיף על הקשיים בהשגת חומרי

הבנין.

יתכן ובעמוד, איפוא, בפני פרובלימה של הכשרת פועלים

לבנין, אשר ייעשה בצורה אחרת לפמרי. נצטרך, כנראה, לחזור לבנין באבן

בממדים הרבה יותר גדולים ונרצה להכשיר פועלים לכך - דבר שלא עשינוהו
 בסנתיים האחרונות, כאשר באותה תקופה הכשרנו פועלים לבניה במלט. נוסף
 על כך נצטרך לעשות עבודת-הכשרה בקנה-מידה גדול לבנין החדש גם כאבן
 וגם מחומרים אחרים.

גם בשל המחסור בחומרי בנין ולמהות כל החשיבות שאנו
 מיחסים לעבודות הייבוריות שאנו מבצעים (ולא תחשונו בנו שאין לנו יחס
 לסלילת כבישים. יש לנו בהחלט יחס לזה!) אין לנו רצון לעסוק בסלילת
 כבישים יותר מכפי שהדבר נחוץ לגופו של הענין בשטחי המיכון החדשים
 ובכל מקום אחר, אלא יש - לעומת זאת - רצון ונכונות להשקיע כספים אלה
 העומדים לרשות המדינה לצרכי תעסוקה בדברים אחרים, נוספים.

השנה כמו הלבנו בדרך של יצירת זעמי תעסוקה השטה החקלאית
 לייצור מזון - דבר הנחוץ לנו בארץ, כאשר עד כה הגנו מרכיב להביא מזונות
 מבחוץ ובכמויות גדולות ביותר. לא הכל נוכל לייצר עוד בעצמנו. אבל יש
 מצרכים שלפי הכרתנו אנו יכולים לייצורם בארץ. נדמה לי, שאנו יכולים
 במידת מה להגיע לכלל מצב כזה שלא הכל מוכרח יהיה להיות בגדר של לוכסוס.
 למשל, בצלב אינו מחוייב להיות בגדר של לוכסוס ויש לעשות מאמץ מאסר
 יהיה לגדלו בארץ בכמויות מספיקות.

נרדף שלא המסדו לפגוע הוא שיכנס לפרטלי העניינים החקלאיים
 וטה צריך לגדל ולטפח וכו', אך מהפקידו יהיה גם לחפש אפשרויות וליזום
 עבודות באמצעות משרדים אחרים ולעזור גם, במידה שנחוצה העזרה, בשטחים
 שונים על-מנת שמשרדים אחרים יעשו יותר לריבוי התעסוקה.

אנו עמנו השנה במגע עם המשרד לחקלאות ומחשבים מוע זה
 גם לקראת השנה הקרובה, על-מנת להגיע לכלל הגדלה בשטחי הקרקע לגידול
 ירקות ואולי גם שבק וגידולים שונים אחרים, לקראת השנה הקרובה. השנה
 הגענו, נדמה לי, לעיבוד שטח בן 6,000-10,000 ד' של ירקות, באמצעות
 חקלאים. אנו מחשיבים פעולה זו מבחינות רבות. אם דובר כאן על הפרובלימה
 החמורה מאוד של תעסוקה לפעילות ולכשים, הרי אנו רואים בענף עיבוד

הירקות דבר טוב בשבילן. אנו גם רוצים שהמגע הראשון של הפעולה החדש עם העבודה יהיה עם האדמה, עד כמה שתדבר רק אפשרי, עם השדה. כי מזה אולי גם יגיע לכלל מחשבה ורצון ללכת להתיישבות. אנו חושבים בשנה הקרובה להגדיל את השטח הזה כמידה ניכרת ביותר ולפזר את הפעולה הזאת על-פני האדמות טובים בארץ, בכל מקום בו יש אפשרות להשיג שטח קרקע מתאים, מים להשקאה או ליצור את האפשרויות להשגת המים.

ברצוננו להעמיד ~~§§§~~ מחנות וריכוזים של עולים על-יד

שטחי ההתיישבות הקיימת ~~§§§§§§§~~ והישובים התיקים שבהתיישבות וליצור אדמות על ידי הכשרת קרקע ולהכניס את העולים החדשים לעבודה זו ואחר כך גם לעיבוד השטחים האלה, ~~§§§~~ קרן הקיימת ~~§§§~~ עושה כבר בשנה זה עבודה גדולה מאוד והשכבה מאוד בהכשרת קרקע, יעור וכדומה, להרחיב את הפעולה הזאת בשיתוף עם כל הגורמים שיש להם מגע כלשהו לאזמה ולשדה ולהרחיב במסדים ניכרים את השטח החקלאי בשנה הבאה וליצור על ידי כך מקור חשוב של תעסוקה גם לנשים וגם לגברים.

גם לאחר כל זאת, במסדר עוד, בכל זאת, להקפיד לא מעט

בעבודות ציבוריות הנושאות באופן ישיר על ידי המשטלה או באופן בלתי ישיר על ידי מתן הלוואות במסדים גדולים, באמצעות המועצות המקומיות, בתוך הערים ובתוך ריכוזי העולים האחרים.

למרות המאמץ ~~§§§~~ כנומרי בנין, אנו רואים הכרח להמשיך בענין

השיכון בקנה-מידה גדול. ואכן, אין לנו ברירה. כי אילו גם אמרנו: ישנו לא מבנה שיכון קבע, באשר אין לנו חומרי בנין, ונשתפק בשיכון ~~§§§~~, - הרי לא יהיה בכך משום פתרון. כי גם בנין ארצי פירושו: השקעת מטבע זר. השיכון הארצי שהסוג הפשוט ביותר: אוהל או צריף מבד - אף הוא מחייב השקעת מטבע זר, כי הבד איננו צומח בארץ ואנו צריכים להביאו מחוץ לארץ. אנו נצטרך להפש דרכים (וישנם כבר חיפושים בכיוון זה) איך לצמצם בשיכון ארצי ולהקפיד סה שיש לנו אפשרות להקפיד בשיכון-קבע ולהפש דרכים ~~§§§~~ לביצוע שיכון-קבע זה. יש הכרח בכך, כי אנו מצויים להעמיד לרשות העולים בשנה הקרובה אלפי יחידות דיור בכל מיני צורות. אין מנוס מזה. אנו

24)

רואים את ~~ה~~ העליה המגיעה עכשיו לארץ וממדיה. הללו לא יקטנו, אלא יגברו וילכו. ודרוש יהיה שיכון עבורם.

כבר אמר משה, שקשה לתכנן מראש תכנון ~~א~~פדוקדק. אבל עד

כמה שניתן לראות עכשיו, אנו רואים שנהיה מחוייבים ליצור תכנית-עבודה שתאפשר לנו לספק עבודה לא לפחות מאשר 20,000 איש על ידי עבודות יסירות מאנו בהיה אחראים להן גם בשטח זה של עבודה הקלאית, עבודות ציבוריות, שיכון ועבודות בתוך המועצות המקומיות והעיריות. נוכל לעשות זאת, אם תהיה גמישות בתוך לשכת העבודה ואם יהיה משטר כזה בה שהעבודה תאפשר לעשותה בעונה ידועה ורק בה יעשה אז ולא לבחור בעבודה אחרת. גם על זה עמד משה, ראוי רוצה להגיד משהו על כך ולעמוד על זה ביתר פרטים. אם הצענו, למשל, במסך הקיץ לידי סידור של ביצוע עבודה ידועה בפרדסים והיינו מוכנים להסכים בזה סכומים לא קטנים וראוינו בזה ברכת, קודם כל, לעבודה וראינו גם ברכת בכך שהפועל יהיה לפרדס בקיץ, מספיק בו אחר כך בעבודת הקטיף ולאחר זה גם בשיפול, וזה יוצר, אם גם לא כמאת אחוזים, אבל באיזו מידה שחייא, אפשרות של קיום מעמד פועלים קבועים פחות או יותר בפרדס, הרי נתקלנו בקשיים עצומים על ידי כך שהלשכות לא סיפקו את מספר הפועלים הדרושים לעבודה זו. זה לא היה הגורם היחיד. אבל אילו היתה הלשכה ערוכה כך והיתה בעלת יכולת לספק פועלים אלה, יכולנו גם ללחוץ על הגורמים האחרים שהם יבצלו את האפשרות הזאת. ראינו בזה גם שיקום פרדסים וגם חסבה ביצוא אחר כך. והדבר הזה לא נעשה. ולא אחת קרה, שכמותו איזור שאפשר היה לשקם בו את הפרדסים - היה הוסר עבודה והיו גם הפגנות וסערוריות ~~א~~ בערכו בלשכה, ולעבודה הזאת לא הלכו, היה גם לחץ שנבצע עלינו ~~א~~ באותו הזמן עבודות-כבישים.

אני אומר, שזה לא מוצדק. אין לנו אמצעים בלתי מוגבלים לביצוע עבודות ציבוריות. הללו, במידה שהם הכרח לגופו של הענין, לצרכי פיתוח או לצרכי תעבודה בכבישים - יש ~~א~~ להחזיקם ברזרבה ולהתחיל בסלילת כבישים, נגיד, רק באותו רגע שאיננו לנו אפשרות לעבודה אחרת. לא תמיד נעשה הדבר הזה כך. וגם כאשר הלכנו כבר חסבה להפסיק בעבודות

1952

ציבוריות, ביחוד כסביבת המושבות, בשעה שהיתה עבודה אחרת - עבודה חקלאית ועבודה בפרדסים - לא תמיד עלה הדבר בידינו. ואני יודעת, שיש הבדל ^{בין} לשכר יום-העבודה בכביש לבין השכר המשתלם בעד יום-עבודה בחקלאות ובפרדס. אבל איננו יכולים לראות את עצמנו במצב כל כך מצויין, שנעשה רק את העבודות המשתלמות באופן הטוב ביותר ונזניה את העבודות האחרות. לא נוכל ללכת בדרך זו. ולכן, נחוצה כאן עבודת-הסברה בקנה-מידה רחב, כדי שהאיש הפונה ללשכת-העבודה יבין זאת. ואנשי לשכת העבודה מוכרחים ליטפל תפקיד זה על עצמם.

באמצעות הקרן הקיימת והמשרד לחקלאות, אנו חושבים לעשות הסנה בשטח עבודות הכשרת קרקע ויעור הרבה יותר מכפי שנעשה אשתקד. אני יודעת, שיש בקורת רבה לגבי שכר-העבודה המשתלם על ידי קרן הקיימת בכפרי-העבודה. לא אכנס עכשיו בבעיה זו. אגיד רק דבר אחד: בעבודה בחכשרת קרקע, כפי שהיא נעשית על ידי קרן הקיימת, יש באמת ^{שינוי} משום/מעשה-בראשית. עובדה היא, שלמרות הארץ הגדולה העומדת עכשיו לרשותנו, אנו נתקלים בקשיים בחיפושים אחרי קרקע באותם המקומות שאפשר בהם מיד לגשת לפעולה. וכל דונם של קרקע שהוכשרה, כל פעולה המגלה קרקע נוספת לעיבוד - יש בהם ברכה רבה. ואיש ^{פר} המתקשר במשך שנים אחדות לעבודה בחכשרת קרקע, ביעור, לגידול ירקות מיד על אותו השטח שהוא כמו ידיו יצר אותו - לא צריך להסביר לכם במסיבה זאת איזו ברכה יש בכך.

לפעולת לימוד וחקנית המקצוע בצטרך גם כן לגשת במסדים הרבה יותר נרחבים מכפי שהלכנו בשטח זה אשתקד. אמרתי כבר, שבשטח חבנין בצטרך להיכנס גם לענפי בנין חדשים. אבל לא רק זאת. אני יודעת, שבין העולים אין, בדרך כלל, רצון ללכת להכשרה מקצועית. מצד אחד, יש פעולות עולות חדשות מחוסרות עבודה; ומצד שני, יש קושי רב להכניסן ללימוד מקצוע. בשטח אחד עשינו צעדים ראשונים להכניס מאות בחורות לענף, הסובל ממחסור חמור בכוחות-עבודה - בשטח הרפואה. אנו יודעים, שאין כיום מטפלת, אין אחות, אין אחות מעשית, אין מטפלת ^{אם} בזקנים, אין מטפלת בילדים. לא יתכן שכך ימשך המצב. יש ויכוחים בלי סוף ובלי ^{אמצע}

בין משרד הכריאות ובין כל מוסד רפואי בארץ על כל אהות. בצטרך, בכל זאת, להגביר את הפאמצים להחדיר להכרתן של עולות חדשות, שאינן צריכות לדרוש רק כפי שהן דורשות מאתנו עכשיו "גיבט פיה א טאבריק", וכי לא רק לבית-הדרושת זהו האידיאל הנשגב ביותר וכי קיימים גם אידיאלים אחרים, שחעבודה באיזה בית-חולים או במוסד לילדים, במוסד לזקנים או לנוכחים - אף היא עבודה משתלמת וטובה ויש בה קביעות לא פחות מאשר בבית-הדרושת. עליהן רק להשקיע קצת עבודה בכך. נוסף על כך, הלא התנאים המאפשרים בפסך הזמן את לימוד המקצוע - הם לגמרי לא רעים. בכל מקום, בצטרך להגביר את הפעולה הזאת ולהרחיבה גם על-פני שטחי-עבודה ותעסוקה אחרים.

גם בשאלות תעסוקה אנו נמנעים במרוביטת הזאת של הוסר יכולתם להפעיל עבודות ידועות ומסויימות בטל העדר בעלי-מקצוע. זהו דבר שאיננו בוגע לכאורה ללשכת העבודה ושחיא איננו יכולה לעזור בו בחרבה, אבל לו אפשר היה, למשל, ליצור עתה בארץ איזו אגירה (ואיננו יודעת איך עושים זאת) שכוחות טכניים יוחדרו קצת פרחח של-התנדבות ויסכימו ללכת לעבודות אלו ושלל יברחו מעבודות כמשלתיות! כי יש עתה פרוספריטי בטביל בעלי-מקצוע והעובדים בעבודות טכניות. על כל מהנדס יש עשרות מפעלים הפונים אליו הביתה להציע לו דברים שאף פעם לא חלם עליהם.

אם הגענו לכך שהמחלקת לעבודות ציבוריות מעסיקה בערך 4,000 איש ליום, חרי מספרם של העובדים הטכניים הדרושים לעבודות התכנון, הנהלת העבודה והשגחה על ביצועה הוא עצום, ובלי כוח טכני במידה הדרושה אי אפשר לגשת לעבודה. אחת הפרובלימות הגדולות העומדת עכשיו לפנינו היא: לתכנן את העבודות האלו בצורה כזאת שנוכל לקבל על עצמנו את האחריות לביצוען בשנה הקרובה. ~~השאלה~~ בשעה שאנו עומדים במערכה עם משרד האוצר על הקצבת עשרות מיליונים הלירות, שאנו רואים אותן כחלקנו החכרחי בתקציב הפיתוח, אנו שואלים את עצמנו לפעמים: אם נשיג את פרוקטנו, בכוח מה נוכל להתגבר על המחסור בכוחות טכניים וכיצד תתבטא פעולתנו בשטח התכנון, הנהלת העבודה והשגחה על ביצועה? כי סוף-סוף הלא אי אפשר גם לזרוק את הכסף החוצה רק לשם העסקת אנשים. התרחקנו מאותן השנים בהן עיקר

91)

דאגתנו היתה: במקום סיוע - יעשה האיש מה שיעשה. גם אם אין בזה כל תועלת - יעשה משהו ובלבד שהוא עסוק בעבודתו! יש הכרח עתה, שכל לירה שאנו מוציאים תהא לתעסוקה - תביא עמה גם כרכה לפיתוח הארץ, ובלי כוחות טכניים רבים ומסורים - אי אפשר להגיע לכך.

יש עוד ענין אחד, שאנו מקוים כי ימלא בשנה הקרובה תפקיד חשוב מאוד בפיתוח הארץ ובתעסוקה - ענין ה ס י ס . יש שנים-שלושה שבאחד מפעלים העומדים על הפרק, מהם העבודה של תחל בחדשים הקרובים ביותר ובשני קצת יותר מאוחר, בסוף הקיץ, והם: עבודות החוליה ועבודות הרחבת הקישון.

אני מקבל בהחלט את הדברים שאמר משה על כך שנצטרך יחד לעשות איזו פעולה בטכיל לפתור את שאלת האנשים שאנו קוראים לאם קשה-סידור. אבל אם בקטיגוריה של קשה-סידור נכלל גם איש שהוא בן ארבעים (ושרק זה ~~הוא~~ הדבר היחיד המפריע לו: שהוא נולד לפני 40 שנה ולא לפני 30 שנה) אזי אני בשוח, שהארץ לא תעמוד בפני זה! לדאבוני, לא רק מוסדות ממסלתיים ומוניציפליים (ואף זה רע למדי) אבל גם מוסדות ציבוריים אחרים וגם מוסדות פועלים תנהיגו את הדבר הזה. והקשר הוא משובה. היות ועובדה הוקמה-עבודה לעובדים ובה מן הטוב שיש בעולם המבטיח את האיש העובד במוסד זה בכל הדברים הטובים, שאין עיני צרה בהם, חס וחלילה (אדרבה!) אבל בכדי שהמוסד יוכל לעמוד בהענקת כל הדברים הטובים הללו לאיש העובד בו, אסור לקבל עובד שהוא למעלה מגיל 35... והלא באי-כוח הארגונים האלה, שעיברו את החוקה הזאת הם יושבים כאן, כפועצה זו...

אני אומרת, איפוא, שנחוצה בה פעולה מרוכזת לטכירת הדבר הנפסד הזה, פעולה שהגיע לארץ והוא כבר, חס וחלילה, בגיל 38 שנה, ייאלץ כבר להיכלל בקטיגוריה של קשה-סידור ושניאלץ לחפש בטכילו סידורים אחרים בעבודה. משרד העבודה יעמוד בכל כוחותיו לעזרה הפעולה לסינוי פני הדברים כשטח זה. במידה שיוכנסו/שכלולים בחוקת-העבודה, צריך יהיה גם לדאוג לכך שהגיל המכסימלי בו יתקבלו אנשים לעבודה יהיה נמוך יותר. כי אם נשאף להגיע להישגים מוציאליים עוד יותר טובים ~~הוא~~ לעובדים,

90

אבל על-השבון גיל העובדים שיתקבלו לעבודה, חרי עוד מעט ורק תינוק יוכל לתקבל לעבודה...

זאת אחת הדוגמאות הטובות שיש לנו שולחנות שונים לעניינים שונים. אנו מאורגנים מאוד. יש שולחן לידו מדברים על קליטת העליה וקיבוץ גלויות. ואז (אדרבה!) כל אשר מוזנח במאמץ רב יותר וכל היודע עברית יפה משלב בדבריו יותר מליצות ויש כעין התחרות בביטוי לרצון קליטת העליה. ואין לי כל ספק, שאם אנו יושבים כולנו על-יד אותו השולחן שבו מדובר על קליטת העליה, על העליה שצריכה לחגיע במספרים בלתי מוגבלים וקיבוץ הגלויות בארץ, כל אחד מאתנו אומר אמת ואין סקר בהרגשתו שיש לעשות זאת. אחר כך אנו קמים ועוברים לשולחן אחר ועל-ידו אנו מדברים על תנאי העבודה במוסד פלזני או אלמוני, וגם בשטח זה אומרים החברים דברי אמת והם דורשים תנאים טובים יותר לעובדים (וזוה גם מגיע לחם!). וזאת גם כן אמת. אבל אין כל צורך בין שתי האמיתות האלו ואיננו דואים כלל ביצוד דבר אחד מתנאם בשני.

בלי שינוי בשטח זה לא תהיה כל תקנה לדבר, וכל דיבור שלנו על קליטת עליה לא יביא לכלל תוצאות חיוביות, כדיבור כלבד עוד לא סודר אף איש בעבודה. רק אם זה יתורגם לשפת המעשה - יושג הדבר. רק כדיבור וכנאום בלבד ביותר - אי אפשר לסדר אף איש בעבודה. רק אם נגיע לתבונה האלמנטארית הזאת: שאין דבר מכל מה שאנו עושים בארץ היום שאינו משפיע השפעה ישירה או בעקיפין על העניין הזה של קיבוץ גלויות וקליטת העליה - רק אז נגיע לאיזו תוצאות חיוביות. ובנוגע לגיל קבלת האנשים לעבודה אנו מוכרחים לעשות איזה דבר, והמסרד לעבודה רק ישמח לכך ויעמוד לימין כל אלה שיפעלו בכיוון זה.

אני, בכל זאת, מקוה שהחוק בדבר ארגון התעסוקה יובא עוד לדיון בכנסת הזאת. היום מובא למליאת הכנסת החוק על איסור אמית לילה. ועדת-העבודה טכניחה שתגמור את עיבוד החוק על שעות-העבודה. הממשלה דנה עכשיו כבר ותגמור, כנראה, מחר את הדין בחוק חופשה שנתית, וזה

89/

יועבר בשבוע הבא לכנסת, לקריאה ראשונה. כמו כן נמצא כבר בדיון החוק של ארגון התעסוקה. אולי איננו נחוץ כל כך, אבל עם הגדלת מסדי העלייה נמצא שהוא נחוץ. בכל אופן, יתכן שזה יסחרר קצת מרץ וזמן לזכרים אחרים. וחלא אין לנו עודף של אנשים ועודף של זמן ומרץ.

אני רוצה לעמוד עוד על נקודה אחת, שנדמה לי שאנו

מתוייבים לפתור אותה. משרד העבודה לא יוכל לפתור אותה בלעדיכם.

אמנם, כבר אמרתי בכנסת, שאם יהיה הכרה - נעשה גם זאת. אבל אינני רואה

הכרה בכך. אני רואה, שאחד הסעיפים לסיכום של מועצתכם הוא ענין לשכת

העבודה לפועלים הערבים, ואני רוצה שלאחר שתקבלו לגביהו החלטה - שניגש

לביצוע הדבר. אני יודעת שמצב התעסוקה במקטור הפועלים הערבים הוא

לגמרי לא רע. אבל גם כאשר הוא טוב, אין לנו כסחון בחלוקה צודקת של

העבודה לדורשיה; ואין גם כל הצדקה לקיים לשכת-עבודה וחלוקה מאורגנת

של העבודה רק במקטור של הפועל/ העברי ולא במקטור של הפועל הערבי.

אשר למשרד העבודה - אנו רוצים ומוכנים לפתור את השאלה

הזאת בכל היקפה, וכאשר יוכנס החוק של ארגון התעסוקה, אנו רוצים שזה

יכלול את כל הפועלים בארץ לרבות הפועלים הערבים, ואיננו רוצים לעשות

זאת אחרת. ואם תהיה זכוונת מצדכם, פיד לאחר המועצה הזאת, להתישב אתנו

לדיון מעשי כיצד לפתור את השאלה הזאת פתרון כולל בכל הארץ - רק בשפת

לכך.

מצד משרד העבודה נהיה מוכנים להגיש את כל העזרה הנחוצה

להדרכה והשתלמות של פובגנון לשכות-העבודה. גם אניש שייכת לאותם האנשים

(ואמרתי זאת, נדמה לי, כבר פעם) אשר, לאחר חזית-המלחמה, רואים את החזית

החשובה והחסורה ביותר לפדינה בשטח ה ע כ ו ד ה . אתם הנכם, איפוא,

האנשים העומדים בחזית הראשונה עם כל הכרוץ בכך: עם השוב והקשה שיש בזה.

אני חושבת, שזאת זכות גדולה לכם, ואני גם יודעת עד כמה קשה העמידה הזאת.

יש לנו צורך באנשים מסודרים ובאנשים המתקדמים תוך כדי פעולה ומשתלמים גם

בפרטים הטכניים, אפילו. אנו חייים במאה כזאת, שגם לשכניקה יש בה ערך.

אמנם, שכניקה לבד בלי לב - אינה פועלת שום דבר. אבל לעתים, גם יש רק

37)

לב בלי שכניקה - הלב מתפוצץ ואי-אפשר להגיע להישגים הרצויים לנו. אבל בתערובת זו של לב חם היודע גם לנצל דברים סידוריים ושכניים ואיך לשמור קצת על הלב, מבלי לפגוע בעניין - יש משום ברכה רבה.

בכל תרנית אשר תבואו ושכמתה תהיה לאפשר לאנשים העוסקים בחלוקת עבודה בלשכות העבודה להשתלם העבודהם, לקבל את ההדרכה שהם זקוקים לה, בין אם זו תינתן בפרקי זמן קצרים או ארוכים יותר - הנבי מבטיחה לכם, שמצד משרד העבודה תקבלו את כל העזרה הנחוצה לכך. בעטה זאת, כי בדבר אנו רואים את ענין לשכות העבודה ~~אשר~~ יסודי בארץ.

ועוד דברי. אנו מצידן חושבים להתרוקן עוד יותר מנשי שעשינו זאת בינה שעברה ממוכרזים בארץ, לשם הישג עבודות גדולות. אנו עומדים עכשיו בפני הישג שיש העבודות שכמות עוד לא נעשתה בארץ. מהנדסים אמריים טובים במדינות וחרצות אחרות, אם היה מדרך לעשות עבודה מעין זו - נוהי זה לא נחשבה בתור עבודה של מה-הכך. כוונתי לסלילת כביש לסדנה. בעיות הנדסיות רציניות וחמורות מתעוררות בקשר לסלילת כביש זה. על כל פנים, בשבילנו הן חמורות מאוד, היות ואין לנו עוד בסיון בעבודה כזאת. כל מהנדס היה חושב לזכות לעצמו ולכבוד להוציא לפועל עבודה כזאת. יושב פה מר יוספטל, ויחד עמו גדאג לכך שעולים ילכו לעבוד שם. אבל בלי מנהלי-עבודה ובלי אנשים שמתפקדת יהיה להדריך את העולים האלה בעבודה - לא נוציא את העבודה הזאת אל הפועל ולא נוכל למשימה שנשלנו על עצמנו.

אנחנו זאושר, אבל הגשנו כבר הצעת תקציב, והלא כבר למדנו דבר אחד בכל דיני ודברים שלנו בשטח הכספים, שאף פעם לא אריך להתיאש. את הכספים נשיג. עוד לא מתים אנשים בארץ מרעב. אנו מוכרזים - ^{למפק} ונספק - להם עבודה. ואספקת העבודה ~~אשר~~ מתאפשרת על ידי הקצבת סכומי כסף מתאימים. והכסף מוכרת להינתן! כל מרצנו מוסקע בזה שהוא ינתן יותר מוקדם. בדרך כלל, אנו מסתדרים. ואכן, אנו דורשים עכשיו טיליונים רבים של לירות לעבודות ציבוריות, גם לשיקום כבישים ישנים ולסלילת חדשים, ויש תכנית מכוונת למדי בדבר סלילת כבישים גדולים וחשובים, שהכרח בהם לשם פיתוח

11)

הארץ, לצרכי הנסחון ולצרכי ההתישכות בארץ. איך נעשה זאת רק עם עולים
 חדשים, איך נעשה זאת רק על ידי מהנדס המחוז או עוזר מהנדס המחוז - אין
 לי כל מושג. אני בטוחה שלא נוכל. ופה אני רוצה לבקש את עזרתכם גם
 בזה: לכוון כוחות-הדרכה וכוחות-הנהלת-עבודה למקומות אלה; לפזר לא רק
 את העולים החדשים בעבודות אלו, כי אם גם את האנשים שבלעדיהם העולים
 אינם יכולים למצוא עבודה. והנסיון שלי מוכיח לי, שקשה להוציא איש
 מתל-אביב לנגב. אבל אם הצלחנו להוציא לנגב, הרי כאשר פוגשים אותו
 אחר כך במגדל-גד או באשקלון או על-יד המכתש או באיזה מקום אחר והוא
 רואה ברכה בעבודתו - נדמה לי שאחר כך גם בטרקסור אי אפשר להחזירו
 לעבודתו המגרתית שהוא עושה בתל-אביב. פשוט, אנשי תל-אביב ~~אנשי~~ שכחו
 את השעם של עבודת-יצירת-~~ה~~ במקומות אחרים, בהם מתחילים מבראשית.

אני מוכנה שיהי נעשה כל מיני פעולות חינוכיות לדוגמה:
 הוציא אנשים לסידורים שיראו את הדברים האלה, את המפעלים הטוקמיים. אני
 חושבת, שאחד האסונות של המדינה הוא בזה, שהאנשים היושבים בתל-אביב
 רואים את תל-אביב, גת-תקוה, כביש הירושלמי, כביש ירושלים - ויש להם פטור.
 כפי שיש ירושלים - רק את הירושלמי. מה שנעשה במרחק מאות מטרים
 אחרות מזה לרביש - כבר אינם רואים ואינם יודעים על כך. אני יודעת,
 שזה לא המקידה. אבל אולי אפשר להציע לכם גם זאת.

משה אפר מליט שבנות על מנגנון הלשכה. אני מאשרת אליהן
 בתום לב. אולי, בתור ברוט, פרט, לעובדי הלשכה נערוך שניט-עלוטה
 שיהיה (ואנו נעמוד לרשותכם בענין זה ~~אבל~~ בעזרה בכל הסיידורים) לצורך
 ולדרוש. תראו תחילה את הדברים בעצמכם. זה בכלל כדאי. במדי שתוכלו
 לדבר עם אדם בעל-מקצוע או מנהל-עבודה ולהשפיע עליו, וזה שתוכלו לחגיד
 שבעצמכם הייתם שם. לפני חצי שנה הייתי באשקלון - וראיתי שם ששה בחדר,
 אבל בלתי מיושב עדיין. לפני שמוע ביקרתי שם - והמקום יש לו כבר צורה
 נורית. בעוד 3-4 חדשים זה יהיה כבר אולם מיושב. אתם מוכרחים לראות את
 כל זה. ואני אהיה: תטודרו כך שקבוצות-קבוצות תצאו לראות את העבודה
 הזאת, תצאו לראות את כביש טרום בטרם נסלל הכביש. יש שם מהנדס הממונה

86)

על העבודה. הוא יוכל להסביר לכם מה הם הקשיים בהם ניתקלת העבודה הזאת. אז תהיו בתוך העניינים.

ולכסוף, אני רוצה להציע, אם תרצו בכך, במסיבה כזאת או בכל מסיבה אחרת, שיבואו אליכם אנשי משרד-העבודה, אלה מהם המבינים באמת את הדברים לעומקם, גם לענייני שיכון וגם בשטח העבודות המינוריות, עם מטות ניהולם ותכניות-העבודה ויכניסו אתכם לעניינים. זה לא מחייב שרחה מנדרם. אני חושבת, שתהיה ברך גם מטום שעה של קורת-רוח. תראו מה עשו במסך הסנה בטטה זה בארץ ומה הם התכונות להבא, שהיהו מעב לה רק מהצרות של דריסה לעבודה, אלא גם מתנוונות של הצרות הלכם: שכאשר מכדרים אנשים לעבודה, מה הם עושים ומה בתכונותינו לעשות להרא.

אנו הולמים לקראת שנה לא ללה. אולי אנשים מבחוץ אינם יכולים כבר להבין זאת. ואכן, בשנה שעברה, בזמן הזה, ידידי משמאל ומימין וביניהם שלום כהן ~~אמאל~~ ומשה ביתן חזו לנו קשות ושאלו: "איך נעמוד?" עמדנו. אין פירושו של דבר, שאנו צריכים בקלות-דעת לגשת לפעולה לקראת השנה הבאה. אנו רואים אותה בדיוק כשט טויאינו את השנה החולפת. בעזרתכם גם בה נעמוד!

משה ביתן: תרשוני להודות לחברה גולדה על השתתפותה בישיבה היום. גם אם אנו, אנשי לטכות-העבודה, מופיעים לפנייה למעשים כתובעים ולפעמים כמתנעים, ובכלל העמיה בארץ ובכל מקום היא לא תמיד אידיאלית ויש גם ויכוחים ולפעמים גם ויכוח עזרה, הרי אני רוצה להגיד, כי הדגשתו של עובד לשכת העבודה היא, המבין רל המפקידים המומלים של השרים בממשלת ישראל, אנו חשים שהתפקיד של שרת-העבודה הוא התפקיד הקרוב ביותר והרגיש ביותר מבחינת אותו הדבר העומד ב כרומו של עולמנו והוא - קליטת העליה.

בדיוק כמו שהחברה גולדה מלנה את פעולתנו, (ואני חייב לציין שתמיד בכואנו אליה ובהביאנו לפנייה את עניינים מצאנו אוזן קשבת לדברינו, עד כדי כך שלפעמים הננו מתפלאים על הקלות בה אפשר להציע לשר ולטוות עמו) בדיוק כמו שאני מלנה את פעולתנו ומשתתפה בצרותינו, כך גם אנו רוצים את פעולתה, מלנים אותה ומשתתפים בראגותיה בטטה זה.

